

پیش بینی ارزش‌های معطوف به توسعه دانشجویان بر اساس سرمایه

فرهنگی و اجتماعی

سوسن سهامی^{*۱}

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۲/۹ تاریخ پذیرش: ۹۴/۶/۷

چکیده

هدف این مقاله بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش‌های معطوف به توسعه است. با توجه به این که پژوهش‌ها و نظریه‌ها نشان می‌دهند که مشارکت اجتماعی و عضویت در انجمن‌ها و روی هم رفته، سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی در توسعه یک جامعه نقش دارد پرسش اصلی این مقاله این است که آیا دست‌یابی دانشجویان به سرمایه اجتماعی و فرهنگی جهت گیری آنان را به سمت ارزش‌های توسعه پیش بینی می‌کند؟ روش پژوهش پیمایش، با استفاده از پرسش‌نامه بود. جامعه آماری دانشجویان منطقه یک دانشگاه آزاد اسلامی است که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده و حجم نمونه ۳۲۶ نفر بوده است. پرسش‌نامه دارای روایی صوری و روایی سازه است و برای پایایی آن نیز از آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج نشان می‌دهند که بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش‌های علم‌گرایی، رضایت از زندگی، عام‌گرایی و اعتماد رابطه مستقیم معنی‌دار وجود دارد، اما بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با جهانی شدن رابطه‌ای معنی‌دار وجود ندارد. سرمایه اجتماعی و فرهنگی برای تمامی ارزش‌ها مرتبط پیش بینی‌کننده‌ای معنی‌دار است. به بیان دیگر، ارتقای سرمایه فرهنگی و اجتماعی دانشجویان در ارتقای ارزش‌های معطوف به توسعه نقش بسزایی دارد، به بیان دیگر، سرمایه‌ها یک متغیر تعیین‌کننده در تجهیز شناختی دانشجویان نسبت به ارزش‌های معطوف به توسعه است.

واژه‌های کلیدی: ارزش اجتماعی، توسعه، سرمایه اجتماعی، سرمایه فرهنگی، جهانی‌گرایی، عام‌گرایی، علم‌گرایی، اعتماد، رضایت از زندگی.

۱- گروه جامعه‌شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

مقدمه

فرهنگ در هر جامعه به همراه ارزش و ایده‌آلی‌های اجتماعی بنیان نوآوری و شکوفایی است. ارزش‌ها هسته اصلی فرهنگ و عامل کنش‌های انسانی هستند. به باور بسیاری از اندیشمندان اساس بسیاری از پیشرفت‌ها در هر جامعه‌ای تحت تاثیر ارزش‌ها می‌باشد و به بیان بهتر، ارزش‌ها و فرهنگ زیر بنای جامعه انسانی است. تقدم یا تاخر ارزش‌ها در توسعه نزد متفکران توسعه و تغییرات اجتماعی از مباحث برجسته و قابل تامل است. براساس این دیدگاهها، جوامع توسعه یافته در برابر جوامع توسعه نیافته در ابعاد زیر از نقطه نظر ارزشی متفاوت است: ارزش کار، اعتماد، تفکر دموکراتیک، رضایت از زندگی، عام‌گرایی، عقلانیت، جهان‌گرایی، مقدار مشارکت اجتماعی (Seifollahi, 2002; Moore, 1990; Inglehart, 2000). اینگلههارت (Inglehart and Baker, 2000) (آلموند و وربا، 1965) (Almond and Verba, 1965) فرهنگ در هر جامعه به همراه ارزش و ایده‌آلی‌های اجتماعی بنیان نوآوری و شکوفایی است به بیان دیگر، حیات جوامع انسانی در گرو ارزش‌هاست و ارزش‌ها نقش اساسی در تبیین و پیش‌بینی کنش‌های انسانی دارند. افزون بر این، ارزش در جوامع و گروه‌های گوناگون با درجاتی گوناگون از توسعه و پیشرفت متفاوت است و ارزش‌ها تحت تاثیر ساختارهای اجتماعی و اقتصادی، مقدار مشارکت و نوع رژیم سیاسی دگرگون می‌شود. بنابراین، نتایج بسیاری از پژوهش‌ها در زمینه ارزش‌ها و توسعه تعامل بین تحول در ساختارهای اقتصادی و اجتماعی جامعه با ارزش‌ها را نشان می‌دهد (Inglhart and Baker, 2000; Schwartz and Sagie, 2000; Hofsted, 2005). برجستگی ارزش در فرایند تغییرات و توسعه اجتماعی در اندیشمندان کلاسیک کنت (Comte, 1973) مارکس^۱ (۱۸۱۸-۱۸۸۳)، دورکیم^۲ (۱۸۵۸-۱۹۱۷) و وبر^۳ (۱۸۲۴-۱۹۲۰) نکته‌ای ژرف و قابل بحث است. ترسیم مسیر خطی برای رشد و توسعه، تفکیک میان جامعه قدیم و جامعه نوین و شکل‌گیری باورها و ارزش‌های نوین در مسیر تحول جوامع از نقاط مشترک این دیدگاه می‌باشد. به بیان دیگر، سه پارادایم اثبات‌گرا، انتقادی و تفهیمی در علوم اجتماعی با هم بر ارزش‌ها به عنوان شاه‌کلید تغییرات اجتماعی و مدرن اشاره می‌کنند. افزون بر این، توجه به بعد فرهنگی توسعه به دنبال موفق نبودن الگوهای صرفاً اقتصادی در کشورهای در حال توسعه دستاورد تلاش گروهی روان‌شناسان اجتماعی بوده است که با یک چشم انداز نو برخلاف مرکانتیلیست‌ها و کلاسیک‌ها که صرفاً به چگونگی انباشت و افزایش ثروت توجهی ویژه داشتند، به بعد روانی توسعه توجه کرد و در چارچوب نوسازی

1 - Karle Marx

2 - Emil Durkheim

3 - Max Weber

روانی دیدگاه خود را مطرح کردند (Hattneh, 2002). به باور این گروه از اندیشمندان عدم تکوین ارزش‌های مدنی در فرایند توسعه چیزی جز دستیابی به رشد بدون روح نیست. بنابراین، هدف توسعه و بالندگی استعداد‌های انسانی است. اینگلهارت (Inglehart, 2000) با نقد نظریه نوسازی در پی یک بازاندیشی در مباحث توسعه و ارزش‌هاست وی با طرح اصطلاح فرهنگ مدنی در پی بررسی نقش نوسازی اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بر ارزش‌های مدنی شهروندان است. به باور وی توسعه اقتصادی منجر به پیدایش فرهنگ مدنی می‌شود که ارزش‌های موجود در فرهنگ مدنی مورد نظر اینگلهارت عبارتند از اعتماد، رضایت از زندگی، حمایت از دموکراسی و رضایت سیاسی است. گیدنز، تفاوت‌های فرهنگ مدرن و پیش از مدرن را بر اساس محیط‌های اعتماد تقسیم‌بندی می‌کند. گیدنز (Giddens, 1991: Pp 120-121). آلموند و وربا (Almond and Verba, 1965) نیز در کتاب فرهنگ مدنی شواهدی را نشان می‌دهند که مشارکت در عرصه‌های عمومی توسعه فرهنگ مدنی را در پی دارد. افزون بر این، آن‌ها با نمونه ۵۰۰۰ نفری از پنج کشور دنیا نشان دادند که تحقق و توسعه سیاسی به تثبیت فرهنگ مدنی در نگرش مردم وابسته است.

لاری دایاموند (Diamond, Larry, 1994) با مطالعه در مورد کشور آلمان، نیجریه، فرانسه، یونان... بین توسعه آموزشی، اقتصادی و اجتماعی کشورها در سطح خرد و کلان با اعتماد سیاسی، اعتماد، باور به مشروعیت دموکراتیک و حمایت از دموکراسی رابطه‌ای معنی‌دار گزارش کرده‌اند.

فینکل (Finkel, Steven, 2003) در یک پژوهش شبه آزمایشی در کشور لهستان، افریقا و دومینیکن اثربخشی برنامه‌های تربیت مدنی را بر فرهنگ سیاسی مدنی (اعتماد سیاسی و تفکر دموکراتیک...) بررسی کردند. یافته‌ها اثری معنی‌دار را نشان دادند.

تحلیل‌های ثانویه متعدد بر روی پیمایش جهانی ارزش‌ها ارتباط بین شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی و مشارکت مدنی با فرهنگ سیاسی مدنی (بحث سیاسی، اعتماد سیاسی و تفکر دموکراتیک...) را تایید کرده است (Sickele, 2003; Tessler, 2009).

ارزش‌ها نقش اساسی در تبیین، کنترل، هدایت، نظارت و پیش‌بینی کنش دارند. در دیدگاه‌های اندیشمندان کلاسیک و مدرن این عنصر را گه‌گاه به عنوان امر مقدم یا نتیجه تغییر و تحول اجتماعی می‌توان مشاهده کرد. افزون بر این، عدم توفیق برنامه‌ریزی‌های اقتصادی در زمینه توسعه در کشورهای در حال توسعه سبب تقویت این ایده می‌شود که فرهنگ در هر جامعه به همراه ارزش و ایده‌آلی‌های اجتماعی اساس و بنیان توسعه است. بنابراین، صحبت در زمینه ارزش‌های فرهنگی به عنوان عوامل خیزش جوامع به سمت توسعه بالا می‌گیرد. افزون بر این، پژوهش‌های گوناگون نشان می‌دهند تحت تاثیر شرایط اجتماعی و اقتصادی، مقدار مشارکت و نوع رژیم سیاسی ارزش‌ها دگرگون می‌شوند. به بیان دیگر، یافته‌های بسیاری از پژوهش‌ها در زمینه ارزش‌ها و توسعه

تعامل بین تحول در ساختارهای اقتصادی و اجتماعی جامعه با ارزش‌ها را نشان می‌دهد (Inglhart and Baker, 2000; Schwartz and Sagie, 2000; Hofsted, 2005). سرمایه اجتماعی و فرهنگی به عنوان دو عامل مهم که در تسهیل توسعه جامعه به صورت مستقیم و غیر مستقیم نقش داشته است، همواره در پژوهش‌های گوناگون مطرح است این سرمایه‌ها از راه‌های گوناگون بر عملکرد و رشد اقتصادی، اجتماعی، رفاه و سلامت جامعه اثر گذار بوده اند (Azkiya and Firoozabadi, 2008; Sharifiyan Sani and Maleki Saeedabadi, 2006; Roshan Feker and Zakaee, 2006; Saadat, 2006; Firoozabadi, and Imani Jajrami, 2006; Shaditalab, and Hojati Kerman, 2014; Navabakhsh et al., 2014; Khajeh Nouri et al., 2008). افزون بر این، سرمایه اجتماعی با ارتقای کارآیی و بهره‌وری عوامل تولید، انباشت سرمایه انسانی و کاهش هزینه‌ها سبب شکوفایی و توسعه اقتصادی می‌شود (Rahmani et al., 2007; Kawachi, 2001; Peepa and Micheal, 2001). پاتنام (Putnam, 1993) نیز در پژوهش‌های خود نشان داد که در بخش‌هایی از ایتالیا سرمایه اجتماعی بر شکوفایی و توسعه اقتصادی و سیاسی تاثیر داشته است. به باور فوکویاما (Fukuyama, 2000) تفاوت کشورها به لحاظ توسعه یافتگی متأثر از سرمایه اجتماعی است تا درجات صنعتی شدن آن‌ها. کلمن (Coleman, 1990) در مطالعات خود به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی، انسانی و توسعه اقتصادی پرداخته و به باور وی سرمایه اجتماعی با انباشت سرمایه انسانی منجر به توسعه اقتصادی می‌شود، اما پژوهش‌های پیشین بیش‌تر در سطح میانی به بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه می‌پردازد، اما این‌که این شبکه اجتماعی و مشارکت در سطح خرد چگونه عمل می‌کند، مورد بررسی قرار نگرفته است.

پژوهش‌های داخلی تغییراتی محسوس را در ارزش‌ها نشان می‌دهد. به گونه‌ای که ارزش‌های مادی در معرض رشد زیادی هستند، ولی در این بررسی‌ها عوامل مرتبط عمدتاً ویژگی‌های جمعیت شناختی از جمله تحصیلات، درآمد و اشتغال در نظر گرفته شده است (Azad Armaki and Ghiyasvand, 2004; Mohseni, 2000; Sahami, 2002; Hajilry, 2000; Delkhamosh, 2014). در این مطالعات تنها به رابطه بین ویژگی‌های جمعیت شناختی با ارزش‌ها پرداخته شده و کم‌تر شبکه اجتماعی، اعتماد و مشارکت اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است.

سهامی و همکاران (Sahami et al., 2011) در پژوهشی به بررسی رابطه بین سرمایه‌های اجتماعی زنان و ارزش‌های توسعه مدار پرداخته است و یافته‌های پژوهش رابطه‌ای معنی‌دار بین این متغیرها را نشان می‌دهد. بنابراین، پژوهش‌های متعدد این فرض را تایید می‌کند که گسترش سرمایه اجتماعی بستری مناسب جهت توسعه در ابعاد گوناگون ایجاد می‌کند و بر همین اساس این مقاله در پی آن است تا این یافته را به توسعه فرهنگی تعمیم داده و به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی و ارزش‌های معطوف به توسعه در بین دانشجویان بپردازد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه یک- بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش های توسعه مدار رابطه معنادار وجود دارد .
فرضیه دو- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه ای معنادار قادر به پیش بینی ارزش علم گرایی می باشند.

فرضیه سه- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه ای معنادار قادر به پیش بینی رضایت از زندگی می باشند.

فرضیه پنج- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه ای معنادار قادر به پیش بینی اعتماد می باشند.
فرضیه چهار- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه ای معنادار قادر به پیش بینی عام گرایی می باشند.

روش پژوهش

در این پژوهش از روش کمی استفاده می شود. پژوهش های کمی دارای انواع مختلفی است که یکی از انواع پر کاربرد و مهم آن پیمایش است (Doas, 2004). در پیمایش اجتماعی از شیوه هایی گوناگون برای گردآوری داده ها استفاده می کنند. پرسش نامه یکی از ابزارهای مهم متداول برای گردآوری داده های پیمایشی است. بنابراین، ابزار اصلی برای گردآوری داده ها در این پژوهش، پرسش نامه است.

الف- واحد نمونه گیری و حجم نمونه: جامعه آماری پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی منطقه یک است. روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای است ابتدا دانشگاه های منطقه (مرودشت، شیراز، آباد، جهرم، استهبان و فیروز آباد) سپس دانشکده ها (پایه، علوم انسانی، مهندسی، پرستاری) و پس از آن در هر دانشکده کلاس ها انتخاب شدند و حجم نمونه ۳۲۳ نفر بوده است.

ابزار پژوهش

ارزش های معطوف به توسعه

بررسی جهت گیری ارزشی معطوف به توسعه موضوع و محور اصلی این مقاله است و فرهنگ و ارزش ها در دیدگاه های جامعه شناسی توسعه و تغییرات اجتماعی جایگاه ویژه داشته و براساس دیدگاه های توسعه جوامع توسعه یافته در برابر جوامع توسعه نیافته در ابعاد زیر از نقطه نظر ارزشی متفاوت است: ارزش کار، اعتماد، تفکر دمکراتیک، رضایت از زندگی، عام گرایی، عقلانیت،

جهان‌گرایی، میزان مشارکت اجتماعی که سهامی (Sahami, 2008) در خلال پژوهش‌های کیفی و کمی در این زمینه خوشه‌هایی از این ارزش‌ها را در جامعه ایرانی و اسلامی تبیین کرده است. ارزش‌های اجتماعی معطوف به توسعه در جامعه دانشجویان با توجه به تحلیل عاملی پنج عامل بدست آمده که عبارتند از:

جهانی‌گرایی: جهانی‌گرایی به شکل‌گیری آگاهی در زمینه کل جهان مربوط است که در این ارزش نگاه فرد به فراتر از جامعه محلی است. به بیان دیگر، انسان‌ها هر چند در محل زندگی می‌کنند، اما جهان را به عنوان یک کل در نظر می‌گیرند (Sahami 2008).

عام‌گرایی: عام‌گرایی به این مسئله می‌پردازد که کنشگران تا چه حد براساس ضوابط عام مربوط به هر موقعیت عمل می‌کنند و یا چه مقدار نوع رابطه خاص با آن اعیان را در نظر می‌گیرند (Sahami 2008).

علم‌گرایی: انگیزه نسبت به کسب علم و نگرش افراد جامعه نیز به علم و دانش و هنجارهای علمی از شاخص‌های مفهوم مورد نظر است (همان).

اعتماد: بدگمانی و سوءظن از مشخصه‌های جوامع سنتی است در این‌گونه از جوامع فرد تنها به کسانی که می‌شناسد اعتماد می‌کند. در صورتی که در جامعه مدرن تنها افراد بیگانه را دشمن می‌دانند (همان).

رضایت از زندگی: یکی از بهترین شاخص‌های نگرش مثبت به جامعه همان رضایت از زندگی است. رضایت از زندگی، احساس خشنودی و لذت بردن از زندگی، احساس سعادت، رضایت سیاسی، مقدار بالای شرکت در بحث سیاسی از شاخص‌های رضایت از زندگی است (همان).
با توجه به اهداف پژوهش از چرخش واریماکس در تحلیل عاملی استفاده شده است که آزمون کروییت بارتلت آن نیز معنی‌دار است.

(KMO= ۰,۷۵۸, Bartlett's Test=899/174, sig=0/01)

سرمایه اجتماعی

مفهوم سرمایه اجتماعی برای بیان و توضیح مکانیزم عمل همبستگی و پیوستگی اجتماعی و عملکرد نهادهای اجتماعی پیشنهاد گردید. اندیشمندان از زوایایی بسیار متنوع سرمایه اجتماعی را مورد مذاقه قرار داده و تعریف کرده‌اند. سهامی (Sahami, 2008) با توجه به نظرات گوناگون و با ارزیابی‌های میدانی در نمونه‌های مختلف به ابعادی از سرمایه اجتماعی راه یافته که عبارتند از: اعتماد درون گروهی (خانواده)، اعتماد برون گروهی (سازمان‌ها)، شبکه اجتماعی و مشارکت اجتماعی است و با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی روایی سازه‌ای را مورد بررسی قرار گرفته

است. با توجه به اهداف پژوهش از چرخش واریماکس در تحلیل عاملی استفاده شده است. بدین ترتیب ۱۹ پرسش باقی مانده است که آزمون کرویت بارتلت آن نیز معنی دار است.

(KMO= ۰/۸۳۴, Bartlett's Test=2/66, sig=0/01)

برای اندازه‌گیری پایایی این مقیاس نیز از آلفای کرونباخ استفاده کرده‌ایم که α نیز بیش از ۰/۷۰ بوده است.

سرمایه فرهنگی

سرمایه فرهنگی، معرفتی نسبت به فرهنگ جامعه که فرد آن را به طور انتسابی و اکتسابی در خانواده، جامعه، مدرسه کسب می‌کند. سرمایه فرهنگی با معرف‌هایی چون الف) فضای فرهنگی خانواده و تمایلات و گرایش‌های آن‌ها نسبت به مصرف کالاهای فرهنگی ب) میزان مصرف کالاهای فرهنگی خانواده‌ها مانند کتابخوانی فیلم و سینما ج) سرمایه فرهنگی خود دانشجویان همانند مدارک و مدارج تحصیلی شناخته می‌شود (Hosseinzadeh, 2009; p 62). سرمایه فرهنگی در بین سرمایه‌ها پابرجاترین و ثابت‌ترین سرمایه است (Khodae, 2006). در تعریف مفهوم سرمایه فرهنگی بورديو در درجه نخست به معلومات کسب شده مانند با فرهنگ بودن، دست داشتن در حوزه خاصی از دانش و... اشاره دارد و در درجه بعد به عینیت یافته‌های فرهنگ مانند اموال فرهنگی مانند: تابلوها، کلکسیون‌های گوناگون، اجناس عتیقه و... و در نهایت، به اشکال نهادینه شده مانند مدارک تحصیلی و موقعیت‌های شغلی همچون معلم، پزشک، کشیش، شهردار می‌پردازد (Rohani, 2009; p25). سهامی (Sahami, 2008) بر اساس پرسش‌نامه‌ای سرمایه فرهنگی که نخستین بار برای ارزیابی سرمایه فرهنگی به وسیله بورديو برای نگارش گزارش پژوهشی برای یک مرکز جامعه‌شناسی اروپا نوشته شده است (Savage & Bennet, 2002). استفاده کرده است. این مقیاس ده معرف رفتاری داشته که براساس آن ده پرسش طراحی شده که با انجام مطالعه مقدماتی و گردآوری داده‌هایی در مورد ۱۰۰ نفر از جمعیت نمونه و با استفاده از تحلیل عاملی پرسش‌ها کاهش یافته است و بدین ترتیب ۸ پرسش باقی مانده دارای روایی سازه‌ای بوده است. برای اندازه‌گیری پایایی این مقیاس نیز از آلفای کرونباخ استفاده کرده‌ایم که α نیز ۰/۸۱ بوده است. با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی روایی سازه‌ای را مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به اهداف پژوهش از چرخش واریماکس در تحلیل عاملی استفاده شده و سه عامل بدست آمده است. بدین ترتیب ۱۰ پرسش باقی مانده است که آزمون کرویت بارتلت آن نیز معنی دار است.

(KMO= ۰/۷۸۴, Bartlett's Test=903/70, sig=0/01)

یافته های پژوهش

فرضیه یک- بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش‌های توسعه مدار رابطه معنادار وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱- ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه.

ارزش‌های توسعه مدار					
	علم گرایی	رضایت از زندگی	جهانی گرایی	عام گرایی	اعتماد
سرمایه اجتماعی	.076	.279*	-.091	.321**	.479**
سرمایه فرهنگی	.199**	.288*	-.015	.212**	.268**

*: معنی داری در سطح ۰/۰۵

** : معنی داری در سطح ۰/۰۱

با توجه به جدول ۱ می‌توان چنین برداشت کرد که بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش‌های علم گرایی، رضایت از زندگی، عام گرایی و اعتماد در سطح ۰/۰۱ رابطه مستقیم معنی دار وجود دارد، اما بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با جهانی شدن رابطه‌ای معنی دار وجود ندارد. فرضیه دو- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ای معنادار قادر به پیش‌بینی ارزش علم گرایی می‌باشند.

برای آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون چند متغیره به شیوه هم‌زمان استفاده شد و نتایج در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲- نتایج تحلیل رگرسیون علم گرایی از سرمایه اجتماعی و فرهنگی به شیوه هم‌زمان.

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	ب	t	p	R ₂	F	d _f	p
علم گرایی	سرمایه اجتماعی	.008	40	.889	.200a	6.040	۱۷	۰/۰
سرمایه فرهنگی	سرمایه اجتماعی	.197	345	.001	.300a	6.040	۱۷	۰/۰

سرمایه فرهنگی به گونه‌ای معنی‌دار قادر به پیش‌بینی علم‌گرایی می‌باشند. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) برابر با ۰/۴۰ است، این بدان معنی است که سرمایه فرهنگی ۴۰ درصد واریانس متغیر علم‌گرایی را تبیین می‌کنند.

فرضیه سه- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ای معنادار قادر به پیش‌بینی رضایت از زندگی می‌باشند.

برای آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون چند متغیره به شیوه هم‌زمان استفاده شد و نتایج در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون رضایت از زندگی از سرمایه اجتماعی و فرهنگی به شیوه هم‌زمان.

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	ب	t	p	R	R ²	F	d	p
	تا						f		
رضایت از زندگی	سرمایه اجتماعی	204	3.625	000	.3	.46a	6.534	۳	۰/۰۱۷
	سرمایه فرهنگی	218	3.873	000					

سرمایه فرهنگی و اجتماعی به گونه‌ای معنی‌دار قادر به پیش‌بینی رضایت از زندگی می‌باشند. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) برابر با ۰/۱۲ است، این بدان معنی است که سرمایه فرهنگی و اجتماعی ۱۲ درصد واریانس متغیر رضایت از زندگی را تبیین می‌کنند.

فرضیه چهار- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ای معنادار قادر به پیش‌بینی علم‌گرایی می‌باشند.

برای آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون چند متغیره به شیوه هم‌زمان استفاده شد و نتایج در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۴- نتایج تحلیل رگرسیون علم‌گرایی از سرمایه اجتماعی و فرهنگی به شیوه هم‌زمان.

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	ب	t	p	R	R ²	F	d	p
	تا						f		
علم‌گرایی	سرمایه اجتماعی	281	4.986	000	.3	.39a	20.435	۳	۰/۰۱۷
	سرمایه فرهنگی	116	2.049	041					

سرمایه فرهنگی و اجتماعی به گونه معنی‌دار قادر به پیش‌بینی علم‌گرایی می‌باشند. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) برابر با ۰/۱۱ است، این بدان معنی است که سرمایه فرهنگی و اجتماعی ۱۱ درصد واریانس متغیر رضایت از زندگی را تبیین می‌کنند.

فرضیه پنجم- سرمایه اجتماعی و فرهنگی به گونه‌ای معنادار قادر به پیش‌بینی اعتماد می‌باشند. برای آزمون این فرضیه از تحلیل رگرسیون چند متغیره به شیوه هم‌زمان استفاده شد و نتایج در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۵- نتایج تحلیل رگرسیون اعتماد از سرمایه اجتماعی و فرهنگی به شیوه هم‌زمان.

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	بتا	t	p	R	R ²	F	df	p
اعتماد سرمایه اجتماعی		.43	8.4	.0	.492	.24	50.18	۳۱	.۰۰
سرمایه فرهنگی		.۱۱	۲.۲	.۰				۱	
			۴	۲	a	۲		۷	

سرمایه فرهنگی و اجتماعی به گونه‌ای معنی‌دار قادر به پیش‌بینی اعتماد می‌باشند. مجذور ضریب همبستگی چندگانه (ضریب تعیین) برابر با ۰/۲۴ است. این بدان معنی است که سرمایه فرهنگی و اجتماعی ۲۴ درصد واریانس متغیر اعتماد را تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه گیری

مسئله اصلی طرح شده در این مقاله، پیرامون رابطه بین سرمایه اجتماعی با ارزش‌های معطوف به توسعه بوده است. دانشجویان قشری گسترده از جامعه را تشکیل می‌دهند و ارزش‌ها یک باور محوری در هدایت کنش‌های اجتماعی هستند. به بیان دیگر، اگر ارزش‌های یک فرد را از او بگیریم، او انگیزه‌ای برای حرکت و کنش نخواهد داشت. با توجه به اهمیت ارزش‌ها بنابراین، تبیین ارزش‌ها از موضوع‌های جذاب و با اهمیت در حوزه‌های گوناگون علوم انسانی است. با توجه به نظریه‌ها و ادبیات موجود انتظار می‌رفت، سرمایه‌ها به گونه عام و سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی به گونه خاص به عنصری حیاتی در جهت تسهیل و خیزش ارزش‌ها به سمت گونه‌های نوین‌تر تبدیل شود. یافته نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی و فرهنگی با ارزش‌های معطوف به توسعه رابطه‌ای معنی‌دار دارد. به بیان دیگر، افزایش سرمایه اجتماعی و فرهنگی دانشجویان توسعه فرهنگی را به دنبال داشته است. هرچه دانشجویان در شبکه اجتماعی عضویت بیشتری داشته و از مشارکت اجتماعی، اعتماد درون گروهی و برون گروهی بالایی برخوردار باشند، با ارزش‌های معطوف به توسعه (اعتماد، عام گرایی، رضایت از زندگی، علم گرایی) ارتباطی معنی‌دار دارند. در مجموع سرمایه اجتماعی به عنوان تسهیل کننده روابط بین حوزه خصوصی و حوزه عمومی مولد ارزش‌ها و نگرش‌های نوین است (Kawachi, 2001; Peepa and Micheal, 2001). افزون بر این، این یافته‌ها با ادبیات و مطالعات پیشین داخلی از جمله معینی و همکاران (Moeini et.al., 2002)، فیضی و گرامی پور (Feizy, and Grami Pour, 2008)، فیروزآبادی و همکاران (Firoozabadi, and Imani)

Roshan (2006), Ghayori, and Jafari, 2008) و همکاران (Jajrami, 2006)، غیوری و همکاران (Feker, and Zakaee, 2006) همسوست. به بیان دیگر، همان گونه که سرمایه اجتماعی منجر به توسعه اقتصادی می‌شود، این سرمایه نیز قادر است در زمینه فرهنگی نیز ارزش‌های توسعه مدار را ایجاد کند. بنابراین، نقش سرمایه اجتماعی در توسعه ارزش‌های مدرن کم‌تر از سرمایه‌گذاری اقتصادی نیست و همان گونه که توسعه اقتصادی سبب تغییر نگرش و ارزش‌ها می‌شود (Viner, 1984; lerner, 1964; 1975; Versli, 1994; Webster, 2002; Giddens, 1989; Herrison. 1984; Schwartz, 1997, 2000; Hofstede, 2005). مولفه‌های سرمایه اجتماعی (مشارکت اجتماعی، اعتماد و شبکه اجتماعی) نیز در چارچوب بسط انجمن‌ها و نهادهای مدنی در تجهیز شناختی زنان مورد مطالعه موثر بوده است. به بیان دیگر، برخورداری انسان از سرمایه فرهنگی و اجتماعی، درگیر شدن در شبکه‌های اجتماعی و انجمن‌های داوطلبانه و بالا رفتن کیفیت روابط و پیوندهای اجتماعی برخورداری از آموزش‌های فرهنگی و هنری در بهبود شاخص‌ها و ابعاد ارزش‌های توسعه مدار نقشی مثبت و معنی‌دار داشته است. به بیان دیگر، فرد در چنین بستر اجتماعی از زندگی خود رضایتی بیشتر داشته و در زندگی اجتماعی او، خود محوری و خود بینی جای خود را به عام‌گرایی می‌دهد. به گونه‌ای که دیگر اعضای جامعه نیز برای فرد مهم است. تحصیل و کسب علم نیز به عنوان ارزشی مهم، حیاتی و ارزشمند مطرح می‌شود و در چنین جامعه‌ای عنصر اساسی کنش و روابط متقابل سالم بین انسان‌ها، یعنی اعتماد توسعه پیدا می‌کند و حسن ظن به افراد جدایی از تعلقات قومی، باور به منصف بودن نهادهای سیاسی به عبارتی سرمایه‌ها اعتماد سیاسی را بهبود می‌دهند. بنابراین، سرمایه اجتماعی و فرهنگی زیربنای توسعه فرهنگی و ارزش‌های هر جامعه نیز بشمار می‌رود. بنابراین، برای توسعه فرهنگی هر جامعه باید سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی، شناخته شود و مورد بهره برداری قرار گیرد. هر چه سرمایه‌های جامعه تقویت شود، خیزش به سمت ارزش‌های توسعه مدار نیز با سرعتی بیشتر انجام می‌گیرد، اما با توجه به نتایج سرمایه اجتماعی و فرهنگی در ارتقا نگرش دانشجویان به جهان اثر معنا داری نداشته است. به بیان دیگر، در باور جامعه مورد مطالعه، تغییرات در سرمایه‌ها در نگرش دانشجویان به جهان به عنوان یک کل واحد تغییر معنا داری ایجاد نکرده است. از این رو، شکل‌گیری ارزش‌هایی که نگاه فرد را به فراتر از جامعه محلی توسعه و گسترش دهد، با موانع جدی روبه‌روست. این امر شاید زاید قومیت و محلی‌گرایی به عنوان یک ارزش پیش از توسعه در این جامعه باشد. افزون بر این، موج‌های فکری در قالب استکبار ستیزی و نداشتن اعتماد به جامعه جهانی در حافظه جمعی ایرانیان این ویژگی را تشدید کرده است.

References

- Afshar Kohan J., & Naji, M. (2014). An investigation on the effects of structural and cognitive factors of social capital on the citizenship's

- emotion(case study: citizens of Mashhad who are above 18), City Social Studies(City Studies), spring, Vol. 4, No. 10, 29-52(In Persian).
- Allik, J & Realo, A. (2004). Individualism-Collectivism and social capital, Journal of Cross Cultural Psychology, Vol. 35, No. 1, 290-490.
  - Almond, G. & Verba, S. (1965). Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in five Nations, Princeton University Press.
  - Anheier, H. K. & Room, F. P. (1995). Forms of Capital and Social Structure in Cultural Fields: Examining Bourdieu's Social Topography, American Journal of Sociology, Vol. 100, No. 4, 859-903.
  - Azad Armaki, T. & Ghiyasvand, A. (2004). Sociology and Cultural changes in Iran, Tehran: An Publisher (In Persian).
  - Azkiya, M. & Firoozabadi, S.A. (2008). A survey on Social capital in different systems exploiting earth and effective factors for converting agricultural exploitation into cooperation, the Letter of Social Sciences, Spring, 16, (33 consequently), 77-98(In Persian)
  - Bourdiue, P. (1986). The Forms of Capital, in J.G Richard son. The handbook of theory and research for sociology of education, New York, Greenwood press.
  - Coleman, J.S. (1990). Social capital in the creation of human capital, American Journal of Sociology, 94, 95-120.
  - Comte, A. (1973). System of Positive Polity, New York: Burt Franklin.
  - Delkhamosh, M.T. (2014). Human values of Iranian students: the second period (after a decade), changing psychology (Iranian psychologists), summer, Vol. 10, No. 40, 331-350(In Persian)
  - Diamond, L. (1994). Political Culture and Democracy in Developing Countries, usa, Rinner Publishers.
  - Doas, D.E. (2004). A Survey on social researches (translated by Hoshang Naeni), Tehran: Ney Publisher(In Persian)
  - Durkheim, E. (1964). The division of labor in society, New York: press.
  - Feizy, T., & Grami Pour, M. (2008). the impact of social capital on the cultural organization, scientific and research seasonal journal of Social Welfare, Summer 2008, Vol. 7, No. 29, 223-252(In Persian).
  - Finkel, S. (2003). Can Democracy be Taught, Woodrow Wilson Department of Poltic, University of Virginia.
  - Firoozabadi, S., & Imani Jajrami, H. (2006). Social capital and social-economic development in the metropolitan city of Tehran , The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare, winter, Vol. 6, No. 23, 197-224(In Persian).
  - Fukuyama, F. (2000). The end of order (social capital and preserving it), (translated by Gholamabas Tavasoli) 1st issue, Tehran: Iranian society publisher(In Persian).
  - Ghafari. Gh. & Angh, N. (2006). Social capital and quality of life, Journal of Iran Social Studies, 1st period, No.1, spring, 159-199(In Persian).

- Ghasemi, V., Adibi, S., Azarbaijani, K., & Tavakoli, Kh. (2010). the relationship between social capital and economic development, The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare, Spring, Vol. 10, No. 36, 27-60(In Persian).
- Ghayori, M., & Jafari, R. (2008). Social capital, democracy and civil society, bilateral or unilateral relationship, Political Sciences Research, fall, Vol.3,4, No. 12, 209-238(In Persian).
- Giddens, A. (1989). Sociology, Cambridge polity press.
- Giddens, A. (1991), the consequences of modernity, Stanford:Stanford university press.
- Tajbakhsh, K. (2006). social capital of trust, democracy and development (translated by Afshin Khakbaz and Hasan Pooyan), Tehran, Shirazeh (In Persian).
- Tessler, M. Gao, E. (2009). Democracy and the Political Culture Orientations of Ordinary Citizens: A Typology for the Arab World and Beyond, Blackwell Publisher Ltd.
- Hajilry, E., (2000). comparing values in the press of the country, provincial cultural investigations, Tehran: cultural and Guidance ministry, (In Persian)
- Hattneh, B. (2002). Development theory and three worlds, (translated by Ahmad Taghipour), Tehran: Ghomes publisher (In Persian).
- Herrison. P. (1984). Inside the third world, (translated by Shadab Vjadi), Tehran: Fatemi(In Persian).
- Hofstede, G. H. (2005). Culture and organization, USA, McGraw.
- Hosseinzadeh, M. (2009). the investigation of cultural capital and social identity among Tabriz Students, Seasonal National Studies , Vol. 37, 10th year, No. 1(In Persian)
- Inglehart, R. & Baker, W. E. (2000). Modernization, culture change, and the persistence of traditional values, .American sociological Review, Vol. 65, February, Pp19-47.
- Kawachi, I. (2001). Social Capital for Health and Human Development, The Society for International Development, Vol. 44, 31-32.
- Khajeh Nouri, B., Parniyan, L. & Hemat, S. (2014). A study on the relationship between social capital, cultural capital and social identity (case study: the youths of the city), National Studies, Spring, Vol. 15, No. 1 (In Persian).
- Khodae, A. (2006). An investigation on the relationship between economic and cultural capital of students' parents and the possibility of their acceptance in entrance exam of 2006(In Persian)
- Lerner, D. (1964). The Passing of Traditional Society, Free press:New York .
- Manohar, P. (2006) Social, Capital?, The Social Science Journal, Vol. 31 , 215.

- Marx, K. (1967). Capital, Vol. 1, 2, 3. New York: International publishers.
- Mohseni, M. (2000), A survey on the awareness, attitude and social and cultural behaviors in Iran, the Secretariat of country general culture Council (In Persian).
- Moeini, M., & Tashakor, Z., (2002). A review of social capital and development, Social welfare, summer, Vol.1, No. 4, 25-42(In Persian).
- Moore, B. (1963). Social Change, Englewood Cliffes.
- Moore, B. (1990). Social Origins of Dictatorship and Democracy, (translated by Hussein Bashiriyeh) Tehran: university publisher (In Persian).
- Navabakhsh, M., Rezaei, M., & Rahimi, M. (2014). An investigation on the relationship between citizens' trust and their social cooperation(case study: Ilam city), City Sociological Studies (City Studies), spring, period 4, No. 10, 1-27(In Persian).
- Parsons, T. (1966). Societies. Englewood Cliffs, N Durkheim.J.:Prentice- Hall.
- Peepa, N. and Micheal, F. C. (2001). A Dimensional Approach to Measuring social Capital: Development and Validation of a Social Capital Inventory, Current Sociology, Vol. 49, No. 2 , 59.
- Putnam, R. (1993). Making democracy work: Civic traditions in modern Italy, Princeton, NJ, Princeton University Press.
- Rahmani, T. and Abassi Nejad, H. & Amiri, M. (2007). An investigation on impacts of social capital on economic development of Iran (case study: provinces with spatial Econometrics method) (In Persian)
- Rohani, H., (2009). An Introduction on cultural capital theories, Strategies, winter, Vol.18, No., 53, specialized for cultural and social investigation, 7-35 (In Persian).
- Roshan Feker, P. & Zakaee, M. (2006). The youth, social capital and voluntary behaviors, The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare, Winter, Vol.6, No.23, 113- 146 (In Persian).
- Saadat, R. (2006). An estimation on the level and distribution of social investment in provinces, The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare, winter, Vol. 6. No. 23, 173- 195(In Persian).
- Sahami, S. (2002). A survey of cultural values of the youths in comparison with adults in Shiraz, The Scientific and Research Seasonal Journal of Fars Research, No. 4-5, 23-49(In Persian).
- Sahami. S. (2008). A study of the Impacts of females' social and economic status on value moving towards development (case study: women of Shiraz), Islamic Azad University, science and research branch (In Persian).
- Sahami, S. (2008). Students' value priorities, Social Sciences Research Journal of Garmsar, 2nd year, No. 2(In Persian).

- Sahami, S., Saraee, H. & Koldi, A.R. (2011). The relationship between social capital and values related to the women's development, *Social Welfare*, fall, No. 42, 255-280 (In Persian).
- Savage, M., & Bennet, T. (2005). Editors' introduction: Cultural capital and social inequality. *The British Journal of Sociology*, 56(1), 1.
- Schwartz, V. (1997). Culture Identity in twentieth century china, *Sociological Abstract*.
- Schwartz, Sh. H. (2006). *Basic Human Values: Theory, Measurement, and Applications*, the Hebrew University of Jerusalem.
- Schwartz, H.Sh. & Galit, S. (2000). Value consensus and importance Across-National study, *Journal of cross-culture Psychology*, Vol. 31, No. 4, July, 465-497.
- Sিকেle, A. V. (2003). *The Micro Foundations of Democratic Development*, California: University of California, Irvine.
- Silsaihen, M. (2000). Two Concept of Social Capital: Bourdieu VS Putnam, ISTR fourth international conference, July, 5-7.
- Seifollahi, S. (2002). *Sociology of Iran social issues*, Tehran: Sina publishing institute of social researchers (In Persian).
- Seifzadeh, S. (1996). Different theories on various methods of political renovation and revolution, 3rd issue, Tehran: Ghomes publisher (In Persian).
- Seraji, H. (1993). *Sampling*, Tehran: Samt (In Persian).
- Shaditalab, Zh. & Hojati Kerman, F. (2008). Poverty and social capital in rural society, *The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare*, Spring, Vol. 7, No. 28, 35-56(In Persian).
- Sharifiyan Sani, M. & Maleki Saeidabadi, A. (2006). Social capital as a complex system, *The Scientific and Research Seasonal Journal of Social Welfare*, winter, Vol.6, No. 23, 45-65(In Persian).
- Vanpeth, J. & Scarbrough, E. (1995). *Impact of value*, New York, Oxford Press.
- Versli, P. (1994). *Modern sociology* (translated by Hasan Pouyan), Tehran: Pakhsh Publisher (In Persian).
- Viner, M. (1975). *The renewal of the society*, (translated by Moghadam Maraghehy), Tehran: Franklin (In Persian).
- Weber, M. (1978). Anticritical last word on spirit of capitalism (translate David, Wallace, A), *American Journal of sociology*, 83.
- Webster, A. (2002). *Introduction to sociology of development* (translated by Amir Hussein Asghari) Tehran: Kohsar(In Persian).